

วารสารพุทธมัคค์
JOURNAL OF BUDDHAMAGGA

ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2566)
Vol. 8 No. 2 (July – December 2023)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อจัดทำวารสารพุทธมัคค์ให้เกิดขึ้นในสำนักเรียน
2. เพื่อปรับปรุงและพัฒนาวารสารพุทธมัคค์ให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน TCI
3. เพื่อให้มีวารสารที่ได้มาตรฐานสำหรับตีพิมพ์ผลงานของบุคลากรภายในและภายนอกสำนักเรียน

เจ้าของ

ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม (RESEARCH CENTER FOR DHAMMSUKSA PHRAPARIYATTIDHAMMA OF WATAWUTWIKASITARAM SCHOOL) สำนักงานวารสารพุทธมัคค์ ภูมิคุณแม่ชาล้ง
ห้อง 305 เลขที่ 137 วัดอาวุธวิกสิตาราม ถนนจรัญสนิทวงศ์ 71 บางพลัด กรุงเทพฯ 10700
โทร 0860864258

ที่ปรึกษา

พระธรรมวชิรสุธี	รองแม่กองบาลีสนามหลวง ประจำคณะธรรมยุต เจ้าอาวาส/เจ้าสำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม
พระราชติลก, ดร.	ผู้ช่วยแม่กองบาลีสนามหลวง ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดอาวุธวิกสิตาราม ประธานกรรมการบริหารการศึกษา
พระศรีวินยาภรณ์, ดร.	เจ้าคณะแขวงบางพลัด ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดอาวุธวิกสิตาราม รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระมหาพรภวิทย์ จิรวิโช	อาจารย์ใหญ่สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม
พระศรีวิชราที, ผศ.ดร.	รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระครูศรีวิรุณสุนทร, ผศ.ดร.	คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระมหาพรชัย สิริวิโร, ผศ.ดร.	รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.เนตร หงษ์ไกรเลิศ	มหาวิทยาลัยสยาม
นาวาเอก ดร.นพดล บงกชกาญจน์	กรมยุทธศึกษาทหารเรือ
ดร.วิลาสินี วัฒนมงคล	ผู้พิพากษาสมทบ ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรสงคราม

บรรณาธิการวารสาร

พระมหามหาวินทร์ ปุริสุตโตโม, ผศ.ดร.

กองบรรณาธิการวารสาร

พระบุญฤทธิ์ อภิปัญโญ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.มนัสวี ศรีนนท์	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ.ดร.ธเนศ เกษศิลป์	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ.ดร.สุณี เวชประสิทธิ์	มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช
พ.ต.ท.หญิง ดร.ปิยะนุช ศรีสรานุกรม	โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
นายครรชิต มีซ่อง	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

พระครูวินัยธรบุญศรี ภาณุวุฒโฒ, ผศ.ดร.	อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระครูวินัยธรสุขุม สุขวฑฒโก, ผศ.	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระครูปลัดสุรวัณ จันทมโม, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
พระครูวินัยธรเจริญ หนตจิตโต, ดร.	คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระมหาวิโรจน์ ภาณวิโร, ดร.	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระมหาไพจิตร อุตตมธมโม, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

พระคมน์ ขนติวโร, ดร.	นักวิชาการอิสระ ด้านศาสนาและปรัชญา
รศ.ดร.ศรชัย ท้าวมิตร	อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สุกิจ ชัยมุสิก	อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รศ.ดร.รัตนะ ปัญญาภา	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รศ.วิรัตน์ กางทอง	อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผศ.พิเศษ ดร. สรวิชัย วงษ์สะอาด	วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี
	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.ณัฐพงษ์ มะลิซ้อน	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผศ.ดร.ประยูร ป้อมสุวรรณ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผศ.ดร.ภัทรชัย อุทาพันธ์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ผศ.ดร.ภาสิต สุขวรรณดี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
	วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.ทรงศักดิ์ พรหมดี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
ผศ.ดร.ปณณพงศ์ วงศ์ณาศรี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
	วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช
ผศ.ดร.ไกรฤกษ์ ศีลาคม	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผศ.ดร.ประทีป พืชทองหลาง	คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์
	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
ผศ.ดร.เมธา หริมเทพาธิป	สาขาวิชาปรัชญาและจริยศาสตร์
	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผศ.ดร.ธเนศ ปานหัวไผ่	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผศ.ดร.ภาสิต สุขวรรณดี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
	วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.สุชาติ บุษย์ชญาณนท์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ดร.กำธร เพี้ยเอี้ย	อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.ขวลิต ไหลรินทร์	อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.จักรี ศรีจารุเมธีญาณ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ดร.พันธุ์ธัช ศรีทิพันธุ์	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.จักรพงษ์ ทิพสุนะนิน	สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม

ดร.พูนศักดิ์ กมล	วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ
	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ดร.ธนรัฐ สะอาดเยี่ยม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
	วิทยาเขตสุรินทร์
ดร.ประภาส แก้วเกตุพงษ์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ดร.กฤตสุชิน พลเสน	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.ประเวช วัฒนาแก้ว	คณะศาสนาและปรัชญา
	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.วิลาสินี วัฒนมงคล	ผู้พิพากษาสมทบ ศาลเยาวชนและครอบครัว
	จังหวัดสมุทรสงคราม
ดร.กัญญารัตน์ แม็กกี้	นักวิชาการอิสระ ด้านศาสนาและปรัชญา
ดร.สมเจต หลวงกัน	วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุพรรณภูมิ
	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ดร.มนัสวี ศรีนนท์	สถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล
ดร.เพ็ญพรรณ เพื่องฟูลอย	วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุพรรณภูมิ
	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ดร.อรพรรณ สุชาติกุลวิทย์	นักวิชาการอิสระ ด้านศาสนาและปรัชญา
ฝ่ายจัดรูปเล่ม/สมาชิกวารสาร	
นายอริย์ธัช เลิศอมรไชยกิจ	นายสุขชาน มักสัน
นางสาวพรทิพย์ พงษ์กิตติวงศ์	นางสาวสุนี อามาทย์มนตรี

พิมพ์ที่

จี คลาส (G CLASS) เลขที่ 26/19 ศาลายา พุทธมณฑล นครปฐม 73170

โทร 028892223 โทรสาร 028893204 อีเมลล์ g_class@hotmail.com

บทบรรณาธิการ

วารสารพุทธมัตว์ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566 ปีที่ 8 กองบรรณาธิการวารสารพุทธมัตว์ ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม ได้ดำเนินการบริหารจัดการทุกบทความจากนักวิชาการหลากหลายหน่วยงาน ให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน TCI อย่างเคร่งครัดและเข้มข้นทุกขั้นตอน โดยได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่มี คุณวุฒิและคุณสมบัติที่สอดคล้องกับเนื้อหาบทความเป็นผู้ประเมิน เพื่อให้ได้บทความที่ได้มาตรฐาน

วารสารพุทธมัตว์ฉบับนี้ได้นำเสนอผลงานของนักวิชาการจากหน่วยงานต่างๆ ที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

1. การบูรณาการพุทธปรัชญาในอรรถกถาธรรมบทเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนใน สังคมยุคดิจิทัล (An Integrating the Buddhist Philosophy in Dhammapada Commentary for Improving the Life Quality of Youth in the Digital Society) โดย พระมหาศรัทธาคุณ คุณปณฺโณ (คงผล) สวัสดิ์ อโณทัย และสมบุรณ์ บุญโท มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น ผลการวิจัย พบว่า คุณธรรมจริยธรรม คุณงามความดีที่ควรมียุติใจ เช่น ความกตัญญูต่อบุคคล เมตตา กรุณา พุทธปรัชญาในอรรถกถาธรรมบทที่ ปรากฏนิทานเรื่องเล่าเชิงบุคลาธิษฐานและธรรมาธิษฐานสามารถนำมาเป็นรูปแบบในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของเยาวชนได้ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านกาย สังคม (ศีล) อารมณ์ (จิตใจ) และปัญญา โดยวิเคราะห์ผ่านกรอบพุทธ อภิปรัชญา พุทธญาณวิทยา และพุทธจริยศาสตร์ จนวิจักษ์ แล้วนำไปสู่วิธานการประยุกต์ใช้ โดยมีเป้าหมาย หลักเพื่อให้เยาวชนได้ตระหนักถึงคุณค่าของคุณธรรมจริยธรรมนั้น แล้วนำไปปฏิบัติจนเกิดผลเชิงคุณภาพที่ ถูกต้องดีงาม โดยเน้นย้ำให้เยาวชนมีความกตัญญูต่อบุคคล มีเมตตา กรุณา และมีสติสัมปชัญญะ ไม่ประมาท ต่อการ ใช้ชีวิตในสังคม ก็เพื่อลดละความโลภ โกรธ หลง อันเป็นกิเลสที่ปลูกฝังอยู่ในจิตใจ และรู้จักนำมาพัฒนา คุณภาพชีวิตของตนให้เห็นแนวทาง ได้รู้วิธีคิด และได้เข้าใจวิถีปฏิบัติ ตามหลักธรรมคำสอนในทาง พระพุทธศาสนา จนเข้าใจลึกซึ้งถึงแก่นแท้แห่งสภาวะธรรมทั้งปวงอย่างตรงประเด็น องค์ความรู้ใหม่จากการ วิจัยนี้ คือ รูปแบบ MCW Model

2. การประยุกต์ใช้กฎแห่งกรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในสังคมไทยหลังยุค (The Application of Law of Karma Related to Development of the Life Quality in the Postmodern Thai Society) โดย พระครูสังฆรักษ์ทะนงศักดิ์ จีระพัฒน์ (แช่อ๋อ) สมบุรณ์ บุญโท และสวัสดิ์ อโณทัย มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตยังมีความจำเป็น เพราะสังคมไทยหลังยุคได้มาสู่ยุคการเปลี่ยนแปลงที่ฉับไวทั้งข้อมูลข่าวสาร ไฮ-เทคโนโลยี วัตถุนิยม บริโภคนิยม หากประชาชนตามไม่ทัน ย่อมเกิดปัญหาได้ พฤติกรรมของคนเป็นไปส่อไปในทางผิดศีลธรรมมากขึ้น กฎ แห่งกรรม หากประชาชนมีความเข้าใจถูกต้อง เชื่อกรรมและผลของกรรมสามารถช่วยยับยั้งมิให้ลุ่มหลงไปสู่ความ ชั่ว หันกลับมาทำความดี กฎแห่งกรรมช่วยให้เกิดการพัฒนาคติและสังคม โดยอาศัยสัมมาทิฐิ และหลัก ไตรสิกขามามบ่มเพาะที่ช่วยให้เกิดการพัฒนาร่างกาย วาจา ใจ อาศัยความมีวินัยในตัวเอง อาศัยจิตใจที่แน่ว แน่ มั่นคง และอาศัยปัญญาในการแก้ปัญหาและพัฒนาทั้งทางวัตถุและทางจิตใจไปพร้อม ๆ กัน ร่างจิตที่ สมบูรณ์ อยู่ในกายที่สมบูรณ์ (sound mind in sound body) องค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากศึกษาวิจัย คือ ความ

เข้าใจที่ถูกต้องเรื่องกรรม (Right understanding of Karma) การรู้จักประยุกต์ใช้ไฮเทคโนโลยี (Applying Hi-technology) รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมหลังนวยุค (Changing of Postmodern Society) ซึ่งสามารถเขียนเป็นโมเดลได้ ดังนี้ **Development of the Life Quality and Postmodern Thai Society = RUK + AP-hi +CPS**

3. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำสงฆ์ผ่านพุทธปรัชญาในสังคมดิจิทัล (The Model of Sangha Leadership Development Through Buddhist Philosophy in the Digital Society) โดย พระสิริปัญญาคุณ (สมพล สุวรรณสิงหราช) สมบูรณ์ บุญโท และสวัสดิ์ อโณทัย มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น ผลการวิจัย พบว่า แนวคิดภาวะผู้นำสงฆ์ในสังคมยุคดิจิทัล ในพื้นที่การปกครองคณะสงฆ์จังหวัดยะลา ต้องมีคุณธรรม คือ ความดีที่ถูกปลูกฝังขึ้นในจิตใจ จริยธรรม คือ การประพฤติปฏิบัติตามความดีงาม และศีลธรรม คือ การไม่ละเมิดต่อสิ่งที่เป็นเหตุทำลายความดีงาม (พระธรรมวินัย) จึงค้นหาแนวทางด้วยพุทธปรัชญา เพราะพุทธปรัชญาได้ด้วยการมองโลกแบบองค์รวมเป็นเหมือนการทดสอบตามหลักเหตุและผล มีกระบวนการอิงอาศัยกัน เพื่อให้ผู้นำสงฆ์พัฒนาภาวะผู้นำสงฆ์และเป็นการเพิ่มศักยภาพให้กับคณะสงฆ์จังหวัดยะลา ด้วยการสร้างภาวะความเป็นผู้นำสงฆ์ให้เห็นถึงความสำคัญในการเป็นผู้นำสงฆ์ในยุคการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากเทคโนโลยีดิจิทัล ทั้งทางด้านการสื่อสาร การดำเนินชีวิตประจำวัน ตลอดจนการบริหารคณะสงฆ์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การนำหลักพลธรรม 4 มาเป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบภาวะผู้นำสงฆ์ ด้วยการอาศัยความร่วมมือจากสังคมโดยรอบ เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมให้เกิดภาวะความเป็นผู้นำสงฆ์อย่างสมบูรณ์ อันก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน นำไปสู่องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย คือ **KSPM Model = KSPM + CO**

4. การกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังชายในเรือนจำจังหวัดหนองคาย (Disciplinary Offenses of Male Inmates in Nong Khai Provincial Prison) โดย จิรานุวัฒน์ ศรีนุกุล และ บุญเหลือ บุปผามาลา คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยพินิจบัณฑิต ผลการวิจัย พบว่า การกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังชายในเรือนจำจังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.45$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือมาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดวินัย ($\mu = 3.63$) รองลงมาคือด้านการคบเพื่อน ($\mu = 3.46$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านความเครียด ($\mu = 3.38$) ผลการเปรียบเทียบการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังชายในเรือนจำจังหวัดหนองคาย ที่จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ต้องโทษมาแล้ว และจำนวนครั้งที่เคยต้องโทษ โดยภาพรวม พบว่าผู้ต้องขังที่มีอายุ ระดับการศึกษา และจำนวนครั้งที่เคยต้องโทษ ต่างกันมีการกระทำผิดวินัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนผู้ต้องขังที่มีระยะเวลาที่ต้องโทษมาแล้ว ต่างกันมีการกระทำผิดวินัยไม่แตกต่างกัน

5. การกระทำผิดของผู้ต้องขังคดียาเสพติดที่มีอัตราโทษสูงแดนควบคุมพิเศษเรือนจำจังหวัดหนองคาย (Drug Cases with High Penalty Rates in the Special Controlled Area of Nong Khai Provincial Prison) โดย สุริยะ นาตรีชน และสุปัน สมสาร คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยพินิจบัณฑิต ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการกระทำผิดของผู้ต้องขังคดียาเสพติดที่มีอัตราโทษสูง แดนควบคุมพิเศษเรือนจำจังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.77$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มี

ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือปัจจัยด้านโอกาสในการกระทำผิด ($\mu = 2.91$) รองลงมาคือปัจจัยด้านการควบคุมตนเอง ($\mu = 2.76$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือปัจจัยด้านความผูกพันทางสังคม ($\mu = 2.68$) ผลการเปรียบเทียบปัจจัยการกระทำผิดของผู้ต้องขังคดียาเสพติดที่มีอัตราโทษสูง แดนควบคุมพิเศษ เรือนจำจังหวัดหนองคาย ที่จำแนกตามอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพรวมผู้ต้องขังคดียาเสพติดที่มีอัตราโทษสูง แดนควบคุมพิเศษที่มีอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีปัจจัยการกระทำผิดไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะ แนวทางในการป้องกันและแก้ไขการกระทำผิดของผู้ต้องขังชาย ในคดียาเสพติดที่มีปริมาณของกลางเป็นจำนวนมากและมีอัตราโทษสูง ได้แก่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรปลูกจิตสำนึกในเรื่องภัยของยาเสพติดตั้งแต่เด็ก และควรให้โอกาสทางสังคมแก่ผู้เสพยาเสพติดให้โอกาสในการกลับตัวกลับใจ

6. การเตรียมความพร้อมก่อนได้รับการปล่อยตัวพ้นโทษผู้ต้องขังเรือนจำหนองคาย (Preparation Before Being Released from Prison Inmates at Nong Khai Prison) โดย เกียรติชัย ชัยจันทร์ และโกศล สอดส่อง คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยพิษณุพนิตติ ผลการวิจัย พบว่า การเตรียมความพร้อมก่อนได้รับการปล่อยตัวพ้นโทษผู้ต้องขังเรือนจำหนองคาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.95$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านร่างกาย ($\mu = 4.04$) รองลงมาคือด้านความสัมพันธ์กับครอบครัวและสังคม ($\mu = 3.97$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านจิตใจ ($\mu = 3.91$) ผลการเปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมก่อนได้รับการปล่อยตัวพ้นโทษผู้ต้องขังเรือนจำหนองคาย ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพและอาชีพ โดยภาพรวมผู้ต้องขังเรือนจำหนองคายที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเตรียมความพร้อมก่อนได้รับการปล่อยตัวพ้นโทษของเรือนจำหนองคาย ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดหนองคายที่มีอายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเตรียมความพร้อมก่อนได้รับการปล่อยตัวพ้นโทษของเรือนจำหนองคาย ไม่แตกต่างกัน

7. อุดมการณ์และกระบวนการการเสริมสร้างสังคมสู่วิถีชีวิตใหม่ตามหลักพุทธธรรมของเครือข่ายจิตอาสาจังหวัดชัยภูมิ (Ideology and Process of New Normal Society Following to Buddha Dhamma of Chaiyaphum Province Volunteer Network) โดย พระมหาวิฑูรย์ สิทธิเมธี และพูนศักดิ์ กมล วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มจิตอาสาระดับผู้นำ ระดับผู้ปฏิบัติการ และระดับผู้รับบริการ ในพื้นที่ 5 อำเภอ เพื่อสร้างเครือข่ายจิตอาสาให้เกิดมีพลังในการทำงานด้านจิตอาสา ในอำเภอเมืองชัยภูมิ อำเภอบ้านเขว้า อำเภอกอนสวรรค์ อำเภอหนองบัวแดง และอำเภอภูเขียว มีกระบวนการในการนำหลักพุทธธรรม เพื่อเสริมสร้างสังคมสู่วิถีชีวิตใหม่ของเครือข่ายจิตอาสาจังหวัดชัยภูมิ ใช้ ศีล 5 คือ การนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นสัญญาประชาคมในกลุ่มจิตอาสา และสังคหวัตถุ 4 ในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตในสังคมเพื่อให้สังคมในสถานการณ์ปัจจุบันเกิดความสงบสุข มีสารานุกรมธรรม 6 คือ การปฏิบัติตน ประพฤติสุจริตในสิ่งที่ดีงามอย่างสม่ำเสมอ มีความปรารถนาดีต่อผู้อื่น และใช้อิทธิบาท 4 เป็นแนวทางสำหรับการใช้ชีวิตให้ประสบความสำเร็จ ด้วยกระบวนการเสริมสร้างสังคมสู่วิถีชีวิตใหม่ตามหลักพุทธธรรมของเครือข่ายจิตอาสาจังหวัดชัยภูมิ ก่อให้เกิดเป็นชุมชนแนวใหม่ขึ้นมา เพื่อให้เป็นแบบอย่างด้านการพัฒนาคน พัฒนาชุมชนและพัฒนาสังคม ให้อยู่อย่างสันติสุข ด้วยหลักคำสอนของ

พระพุทธศาสนาเป็นแนวปฏิบัติให้มีความสำนึกรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม ด้วยสติ สัมปชัญญะ พร้อมมีจิตอาสาให้ความร่วมมือกับสังคม

8. การรักษาสุขภาพจะตามแนวคิดปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง (The Being on “Sacca”

According to the Moderate Postmodern Philosophical Concepts) โดย ชุมพล ชนชนนท์ และ รวิช ตาแก้ว สาขาวิชาปรัชญาและจริยศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา สรุปว่า การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปรัชญาด้วยวิภาษวิธีและวิธีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ วิเคราะห์ วิจัย และวิธนาการรักษาสุขภาพจะตามหลักปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง ผลการวิจัยพบว่า การรักษาสุขภาพจะตาม แนวคิดปรัชญาหลังนวยุคสายกลางเสริมสร้างความสามารถในการสร้างสรรค์ ปรับตัว ร่วมมือ และแสวงหา เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีโดยมีเป้าหมายคือความสุขแท้ตามความเป็นจริง และตอบคำถามของฝ่ายตรงข้ามที่ยืนยันว่า การรักษาสุขภาพจะเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตต้องมาจากศาสนาด้วยคำสอนของศาสดาเท่านั้นถึงจะเป็นความดีแท้ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น พบว่า 1) การรักษาสุขภาพจะจากคำสอนของศาสดาทั้งทางตรง และทางอ้อมนั้นจะต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจจากตนเองเป็นฐานด้วย 2) ผู้รักษาสุขภาพจะต้องปฏิบัติและ สอบสวนจนรู้ได้ด้วยตนเองว่าผลที่ได้เป็นเช่นไร ความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพกับตัวผู้รักษาสุขภาพจะจึงจะส่งผลให้ ประจักษ์ได้ 3) ผลจากการรักษาสุขภาพ ผู้ปฏิบัติจะต้องรู้สึกว่าได้มีความสุขจากใจของตนเองที่ได้กระทำการ รักษาสุขภาพ ไม่ใช่เพียงศรัทธาโดยที่ไม่รู้สึกหรือคิดเอา 4) ความสุขแท้จากศาสนาจึงเป็นความสัมพันธ์ระหว่าง ความจริง ความดี ความงาม ที่ส่งผลให้เฉพาะบุคคลผู้รักษาสุขภาพจะได้รับเฉพาะตน 5) คำสอนของศาสดาจึงเป็น เหมือนคู่มือหรือแผนที่ให้แก่ผู้ที่สนใจศรัทธาไปฝึกปฏิบัติ ไม่ควรนำมาอ้างอิงคำประกันความถูกต้องหรือยกตน ข่มท่านว่าดีกว่า สูงส่งกว่า หรือบริสุทธิ์กว่า โดยไม่สนใจต่อสัจจะในบริบทอื่น ๆ

9. การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามหลักภาวนา 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังลึก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี (The Development of the Quality of Life in Elderly People based on *Bhāvanā* by Wang Luek Subdistrict Administrative Organization, Sam Chuk District, Suphan Buri Province) โดย วลัยกรณ์ จันทร์ทอง พระครูโสภณวิธานวัตร และนพดล ดีไทยสงค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการวิจัย พบว่า 1. การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุของ องค์การบริหารส่วนตำบลวังลึก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก 2. ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุตามหลักภาวนา 4 กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดย ภาพรวม อยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย คือ ($\bar{X}$ = 4.36, S.D. = 0.646) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้าน ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านปัญญาภาวนา ($\bar{X}$ = 4.39, S.D. = 0.654) รองลงมาคือ ด้านศีลภาวนา ($\bar{X}$ = 4.38, S.D. = 0.615) ด้านกายภาวนา ($\bar{X}$ = 4.37, S.D. = 0.670) และ ด้านจิตภาวนา ($\bar{X}$ = 4.31, S.D. = 0.645) 3. ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุตามหลักภาวนา 4 โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก ในทิศทางเดียวกันอยู่ในระดับสูงมาก 0.962 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อจำแนกเป็นราย ด้าน พบว่า ด้านจิตภาวนา, ด้านปัญญาภาวนา, และด้านศีลภาวนา, ด้านกายภาวนา มีความสัมพันธ์ ทางบวกในทิศทางเดียวกันในระดับสูง

10. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามหลักอภิธานิยธรรมของเทศบาลตำบลสระกระโจม อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี (People's Participation in Community Development According to *Aparihāṇiyadhamma* of Sakrachom Subdistrict Municipality, Don Chedi District, Suphanburi Province) โดย ปัญญา โสภาสุวพันธุ์ วิชชุกร นาคชน และนพดล ดีไทยสงค์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการวิจัย พบว่า 1. ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง 2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามหลักอภิธานิยธรรม โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มี เพศและอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ แตกต่างกัน มีส่วนรวมในการพัฒนาชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามหลักอภิธานิยธรรม 1) การตัดสินใจ วันทำงานไม่ตรงกัน เสียงประชามณ์ไม่ค่อยได้ยินเสียง 2) การดำเนินงาน ผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้องลงพื้นที่น้อย 3) การรับผลประโยชน์ ชุมชนของบประมาณจะไม่ค่อยได้รับผล เลยทำให้บางชุมชนไม่ได้รับการอนุมัติให้เกิดการพัฒนา 4) การประเมินผล ประชาชนขาดความร่วมมือ ไม่มีความรู้เรื่องแผนพัฒนา

11. ภาวะผู้นำทางการปกครองของเจ้าอาวาสตามความคิดเห็นของประชาชนในตำบลธาตุทอง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ (Administrative Leadership of Abbots According to the Public Opinions in Thatthong Subdistrict, Phukhiao District Chaiyaphum Province) โดย พระวิชัย วิชโย (พลโยธา) สุเนตร ธนศิลป์พิชิต และพระมหานรินทร์ สุรบุญโณ (เอนพันธ์) รัชศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการวิจัย พบว่า 1. ระดับภาวะผู้นำทางการปกครองของเจ้าอาวาสตามความคิดเห็นของประชาชนในตำบลธาตุทอง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.79$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านคุณลักษณะ ($\bar{X}=3.81$) ด้านตามสถานการณ์ ($\bar{X}=3.79$) ด้านการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X}=3.79$) และด้านพฤติกรรม ($\bar{X}=3.76$) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ 2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางการปกครองของเจ้าอาวาสตามความคิดเห็นของประชาชนในตำบลธาตุทอง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ และการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการปกครองของเจ้าอาวาสตามความคิดเห็นของประชาชนในตำบลธาตุทอง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มีอายุ อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการปกครองของเจ้าอาวาสตามความคิดเห็นของประชาชนในตำบลธาตุทอง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 3. ผลการนำเสนอภาวะผู้นำทางการปกครองของเจ้าอาวาสตามความคิดเห็นของประชาชนในตำบลธาตุทอง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โดยการประยุกต์ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 พบว่า 1. ด้านคุณลักษณะ ภาวะผู้นำทางการปกครองของเจ้าอาวาสต้องประกอบไปด้วยคุณลักษณะที่ดีที่พึงประสงค์ คือ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ รอบรู้พระธรรมวินัยและกฎหมายบ้านเมือง เป็นผู้ที่มีความอดทนสูง มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ มีรูปร่างสมบูรณ์สมส่วน และ

มีบุคลิกดี 2. ภาวะผู้นำด้านพฤติกรรมทางการปกครองของเจ้าอาวาส เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของผู้นำอีกประการหนึ่งในการปกครอง เพราะถือว่าเป็นต้นแบบหรือแบบอย่างให้ผู้ตามจะนำไปยึดถือปฏิบัติ หากผู้นำมีพฤติกรรมหรือประพฤติปฏิบัติตนไปในทางที่ดี ก็จะส่งผลให้ผู้ตามประพฤติปฏิบัติดีตามไปด้วย 3. ด้านตามสถานการณ์ ภาวะผู้นำทางการปกครองของเจ้าอาวาส เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะนำความสำเร็จมาสู่องค์กรและชุมชนนั้นๆ กล่าวคือ ผู้นำต้องมีไหวพริบปฏิภาณปรับเปลี่ยนวิธีการในการปกครองบริหารจัดการไปตามสถานการณ์ได้อย่างกลมกลืน สามารถประเมินสถานการณ์ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นได้ล่วงหน้า มีการวางแผนเป็นลำดับขั้นตอนแสดงออกถึงความมีภาวะผู้นำเพื่อรับมือและแก้ไขได้ในทุกๆ สถานการณ์ 4. ด้านการเปลี่ยนแปลง ผู้นำที่ดีต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล สามารถเปลี่ยนแปลงการปกครองและบริหารจัดการด้วยวิธีการใหม่ๆ ที่ทันสมัยและเหมาะสมอยู่ตลอดเวลา เป็นแบบอย่างความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จ ผู้นำต้องสามารถกำหนดเป้าหมาย และแผนงานในการไปสู่เป้าหมายนั้นได้อย่างชัดเจนและทำได้จริง

12. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการปกครองท้องถิ่นของผู้นำชุมชน ในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ (The Buddha Dharma Tegration for the Local Governance of Community Leaders in Phu Khiao District, Chaiyaphum Province) โดย พระอธิการธีรพล รวิธโน (ภูเขาคูใหญ่) สุนทร ฌณศิลป์พิชิต และพระมหานรินทร์ สุรบุญโณ (เอมพันธ์) รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการวิจัย พบว่า 1. ระดับการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการปกครองท้องถิ่นของผู้นำชุมชนในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.96$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X}=4.04$) ด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{X}=3.98$) ด้านหลักคุณธรรม ($\bar{X}=3.97$) ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X}=3.97$) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X}=3.91$) และด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X}=3.90$) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ 2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการปกครองท้องถิ่นของผู้นำชุมชนในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ และการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการปกครองท้องถิ่นของผู้นำชุมชนในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มี อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการปกครองท้องถิ่นของผู้นำชุมชนในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 3. ผลการนำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการปกครองท้องถิ่นของผู้นำชุมชนในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โดยการประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม คือ สาราณียธรรม 6 ประการ พบว่า 1) ด้านหลักนิติธรรม ผู้นำต้องมีความต้องมีความรู้ทางด้านกฎหมาย เคารพกฎหมายของชุมชน ต้องปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชน 2) ด้านหลักคุณธรรม ผู้นำควรยึดมั่นในคุณธรรมความดีงาม มีคุณธรรมประจำใจ ยึดมั่นในความถูกต้อง มีความจริงใจต่อประชาชน และสร้างค่านิยมที่ดีงามให้ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรหรือสมาชิกของสังคมได้ยึดถือปฏิบัติตาม 3) ด้านหลักความโปร่งใส ผู้นำต้องเป็นตัวอย่างที่ดีมีความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส มีความตรงไปตรงมา ตรวจสอบได้ และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติงาน 4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ผู้นำต้องรับฟังความคิดเห็น เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมรับรู้และร่วมเสนอปัญหาหรือประเด็นที่สำคัญ ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการ

เสนอความคิดเห็น 5) ด้านหลักความรับผิดชอบ ผู้นำต้องมีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง ควรมีส่วนร่วมต่อการรับผิดชอบต่อผลงานที่ทำและภาระหน้าที่ที่มีต่อสังคม ต้องกล้าคิด กล้าทำ และกล้าตัดสินใจในการปฏิบัติหน้าที่ 6) ด้านหลักความคุ้มค่า ผู้นำต้องตระหนักว่าทรัพยากรมีอยู่อย่างจำกัด ในการบริหารจำเป็นจะต้องประหยัด ต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ควรณรงค์ให้บุคลากรรู้จักความประหยัด

13. วิเคราะห์แบบในการใช้เหตุผลจากคัมภีร์อรรถกถาธรรมบทเรื่องมัญญกุนทล (A Analyze the Reasoning form in the Commentary on Madhakunthali) โดย พระครูพิบูลย์พัฒนประสุต และทวีศักดิ์ ทองทิพย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ สรุปว่า บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้เหตุผลในพระพุทธศาสนาและวิเคราะห์การใช้เหตุผลในคัมภีร์อรรถกถาธรรมบท โดยวิเคราะห์จากการใช้เหตุผลจากธรรมบทเรื่องมัญญกุนทล ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า รูปแบบของการใช้เหตุผลทั่วไปนั้นมี 2 รูปแบบ คือ การใช้เหตุผลแบบนิรนัย และการใช้เหตุผลแบบอุปนัย ส่วนการใช้เหตุผลในพระพุทธศาสนามีทั้งการใช้เหตุผลแบบนิรนัยและแบบอุปนัย นอกจากนี้การใช้เหตุผลในพระพุทธศาสนายังมีการใช้เหตุผลในระดับโลกียะและโลกุตระ การใช้เหตุผลในอรรถกถาธรรมบทเรื่องมัญญกุนทลเป็นการใช้เหตุผลแบบอุปนัยซึ่งหลักการใช้เหตุผลแบบอุปนัย เริ่มจากหลักความจริงเฉพาะอย่าง นำไปสู่หลักความจริงสากลหรือหาความจริงจากหน่วยย่อยไปหาหน่วยใหญ่ จากกลุ่มตัวอย่างบางกลุ่มเพื่อต้องการทราบภาพรวมของกลุ่มใหญ่ เช่น เราต้องการรู้ว่า “การร้องให้ถึงคนทั้งหมดที่ตายและถูกฝังศพไปแล้วจะไม่ทำให้คนตายฟื้นคืนชีพได้จริงหรือไม่” จากการเฝ้าสังเกตเห็นการร้องให้ถึงคนตายที่ถูกฝังศพไปแล้วของคนจำนวนหนึ่ง ไม่ปรากฏเห็นว่าคนตายที่ถูกฝังศพไปแล้วฟื้นคืนชีพได้เลย เป็นการแสดงให้เห็นว่า “การร้องให้ถึงคนทั้งหมดที่ตายและถูกฝังศพไปแล้วจะไม่ทำให้คนตายฟื้นคืนชีพได้ เป็นเรื่องจริง”

14. การมีส่วนร่วมของนักการเมืองท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในอำเภอเมืองชัยภูมิ (Participation of Local Politicians in Solving the Coronavirus Disease 2019 (Covid-19) Situation in Mueang Chaiyaphum District) โดย สุจิตรา สงวนศิลป์ พระมหานรินทร์ สุรพลโย (เอมพันธ์) และสุนทร ธนศิลปะพิชิต รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการวิจัย พบว่า 1. ระดับการมีส่วนร่วมของนักการเมืองท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในอำเภอเมืองชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.05) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการตรวจสอบการทำงาน และด้านการติดตามข่าวสาร ($\bar{X}$ = 4.05) และด้านการบริหาร ($\bar{X}$ = 4.04) ด้านการกำหนดนโยบาย ($\bar{X}$ = 4.04) ตามลำดับ 2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมของนักการเมืองท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในอำเภอเมืองชัยภูมิ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ และอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของนักการเมืองท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในอำเภอเมืองชัยภูมิ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของนักการเมืองท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาสถานการณ์โรคติดเชื้อ

ไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในอำเภอเมืองชัยภูมิ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 3. ผลการนำเสนอการมีส่วนร่วมของนักรการเมืองท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในอำเภอเมืองชัยภูมิ โดยประยุกต์ตามหลักการบริหารธรรม พบว่า ด้านการประชุมกันเนื่องนิตย นักรการเมืองท้องถิ่นให้ความสำคัญกับการประชุม เพื่อนำมาซึ่งความสำเร็จ และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านการพร้อมเพรียงกันประชุม นักรการเมืองท้องถิ่นไม่ละทิ้งการประชุม เข้าร่วมประชุมตรงเวลา และร่วมกิจกรรมเสมอ ด้านการไม่บัญญัติ หรือล้ะเลิกระบัญญัติตามอำเภอใจ นักรการเมืองท้องถิ่นยินดี ให้ความสำคัญ และส่งเสริมประชาชนให้ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโควิด-19 ด้านการเคารพเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา นักรการเมืองท้องถิ่นปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาด้วยความขยันหมั่นเพียร เคารพ เชื่อฟัง และปฏิบัติตามนโยบายภาครัฐ ด้านการให้เกียรติ และคุ้มครองสตรี นักรการเมืองท้องถิ่นปฏิบัติต่อสตรีอย่างให้เกียรติ เท่าเทียม เสมอภาค ไม่กดขี่ ข่มเหง ปกป้องจากอันตราย และให้โอกาสมีส่วนร่วมทำงาน ด้านสักราระ เคารพนับถือ บุชาต่อบุชนียสถานทั้งหลาย นักรการเมืองท้องถิ่นมีส่วนร่วมดูแลความสะอาดวัด รวมถึงร่วมรักษาวัฒนธรรมอันดี ในการจัดงานวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาในสถานการณ์โควิด-๑๙ ด้านการให้การอารักขา คุ้มครอง ป้องกันโดยธรรมแก่นักบวชทั้งหลายเป็นอย่างดี นักรการเมืองท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือคณะสงฆ์ ประสานงาน ดูแลเมื่อคณะสงฆ์ติดเชื่อ และป้องกันคณะสงฆ์จากสถานการณ์โควิด-19

15. ภาวะผู้นำของเยาวชนยุคดิจิทัล: การเสริมศักยภาพนักศึกษาด้านการพัฒนาทักษะทางวิชาการของเครือข่ายมหาวิทยาลัยภูมิภาคตะวันตก (Youth Leadership Digital Age: Empowering Students to Develop Academic Skills of the Western Regional University Network) โดย นิภาวรรณ เจริญลักษณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี สรุปว่า บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอบทเรียนการเสริมศักยภาพภาวะผู้นำของเยาวชนจากโครงการเสริมศักยภาพทักษะทางวิชาการของเครือข่ายมหาวิทยาลัยภูมิภาคตะวันตกของนักศึกษาสาขาจัดการชุมชน คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ การถอดบทเรียน และการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ตรวจสอบคุณภาพด้วยเทคนิคสามเส้าและนำเสนอเชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า การเสริมศักยภาพผู้นำของเยาวชน ประกอบด้วย การมีเป้าหมายร่วม การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง การทำงานเป็นทีม การคิดเชิงบวก และเข้าใจเชิงระบบ กระบวนการเสริมศักยภาพที่เป็นขั้นตอน ประกอบด้วย 4 ลำดับ คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินความต้องการ 2) การเสริมศักยภาพ 3) การเข้าร่วมกิจกรรมแข่งขันทางวิชาการ และ 4) สรุปบทเรียนประเมินผล

16. การกล่อมเกลาทงการเมืองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอเมืองชัยภูมิ (Political Convergent of Secondary School Students in Mueang Chaiyaphum District) โดย พระครูปลัดชวนากร เขมปญโย (จันทาพูน) ไพฑูรย์ มาเมือง และพระมหานรินทร์ สุรปญโย (เอมพันธ์) รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการวิจัย พบว่า หลักธรรม คือ สังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจบุคคลและประสานหมู่ชนไว้ในความสมานสามัคคี เกิด

จากการสังเคราะห์ซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับคนทุกคนและทุกสังคม เป็นรากฐานแห่งการแบ่งปันผลประโยชน์ ทำให้มีความเจริญก้าวหน้าแก่ตนและสังคม สังคหวัตถุมี 4 ได้แก่ 1) ทาน หมายถึงการให้หรือการเผยแพร่ความรู้ในการทางการเมือง เพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น ไม่เป็นคนเห็นแก่ได้ฝ่ายเดียว 2) ปิยวาจา หมายถึงการพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจ ไม่พูดหยาบ คายก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม 3) อตถจริยา หมายถึงการ การสังเคราะห์ทุกชนิดหรือการประพจน์ในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น 4) สมานัตตตา หมายถึงการวางตนสม่ำเสมอ การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ หรือมีความประพจน์เสมอต้นเสมอปลาย

17. การประยุกต์หลักสัปปุริสธรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพการบริหารงานของนักปกครองท้องถิ่นในอำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี (An Application of Sappurisa-Dhamma for the Development of Administrative Competence of Local Governors in Bangplama District, Suphanburi Province) โดย ณัฏฐ์ชญาดา โชติพิพัฒน์อังกูร วิชชุกร นาคชน และนพดล ดีไทยสงค์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการวิจัย พบว่า 1.ระดับการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการพัฒนาศักยภาพการบริหารงานของนักปกครองท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. การเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการพัฒนาศักยภาพการบริหารของนักปกครองท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3. ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์หลักสัปปุริสธรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพการบริหารงานของนักปกครองท้องถิ่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมุติฐาน ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนรวมในการบริหารงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมุติฐานการวิจัย 4. แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักสัปปุริสธรรม เพื่อพัฒนาศักยภาพการบริหารงานของนักปกครองท้องถิ่น 1) ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย คือ ผู้ใหญ่พร้อมผู้ช่วยจะมาช่วยกันแก้ปัญหาในเบื้องต้นก่อน 2) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ คือ ชุมชนมีความขาดแคลนในด้านใดบ้าง 3) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ ผู้ใหญ่และผู้ช่วยขอความร่วมมือให้ลูกบ้านช่วยกันดูแลรักษาความสะอาด

18. ปรีสุทธิสถิหลักปฏิบัติเพื่อความหมดจดแห่งศีลของภิกษุในพระพุทธศาสนา (Parisudhi Precepts for Purity of the Precepts of Monks in Buddhism) โดย พระครูนิมิตรัตนนาถรณ์ และทวีศักดิ์ ทองทิพย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ สรุปว่า บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปรีสุทธิสถิ 4 ประการ ในคัมภีร์วิสุทธิมรรค เพื่อเป็นหลักปฏิบัติเพื่อความหมดจดแห่งศีลของพระภิกษุในพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนามีหลักคำสอนเกี่ยวกับศีลในหลายระดับทั้งระดับเบื้องต้น ระดับกลาง และระดับสูง ในคัมภีร์วิสุทธิมรรคได้กล่าวถึงศีลไว้อย่างชัดเจนและให้ความสำคัญกับปรีสุทธิสถิ ซึ่งเป็นหลักปฏิบัติเพื่อความบริสุทธิ์หมดจดแห่งศีลของพระภิกษุและพุทธบริษัทในพระพุทธศาสนา ปรีสุทธิสถิประกอบด้วย ปาติโมกข์สังวรศีล อินทริยสังวรศีล อาชีวกปรีสุทธิสถิ ปัจจัยสันนิสิตศีล ศีลทั้ง 4 ประการนี้ครอบคลุมหลักปฏิบัติเพื่อความหมดจดแห่งศีลของภิกษุในพระพุทธศาสนา สามารถทำให้ผู้ปฏิบัติตามปรีสุทธิสถิบรรลุถึงความหมดจดและบริสุทธิ์ของศีลได้

19. การบริหารการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมทางการศึกษา “ภาพยนตร์ประวัติศาสตร์” เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเมืองพัทยา 11 (มัธยมสาธิตพัทยา) (Administration of Learning Management Through Educational Innovation “Historical Film” to Promote Morality, Patriotism, Religion, and Monarchy for Secondary School Students 6 Muang Pattaya 11 School (Pattaya Demonstration Secondary School) โดย ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร ศูนย์ถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมชุมชน ผู้ประกอบการ การท่องเที่ยว และการศึกษา จุฑารัตน์ นิรันดร์ พรเพชร ราณี และเมธอพิชชญา วสันต์วีรวัฒน์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ผลการวิจัย พบว่า 1. แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมทางการศึกษา “ภาพยนตร์ประวัติศาสตร์” มีประสิทธิภาพ (E 1 /E 2) เท่ากับ 82.75/83.54 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้เรียนรู้ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมทางการศึกษา “ภาพยนตร์ประวัติศาสตร์” มีทักษะการคิดทางด้าน คุณธรรม จริยธรรม รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 การจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมทางการศึกษา “ภาพยนตร์ประวัติศาสตร์” มีทักษะการรับรู้ความรู้สึกทางประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมทางการศึกษา “ภาพยนตร์ประวัติศาสตร์” ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, $SD = 0.23$)

20. คุณภาพการให้บริการของสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัดหนองบัวลำภู (Service Quality of the Office of the Attorney General for Rights Protection and Legal Assistance and Legal Execution in Nong Bua Lam Phu Province) โดย สุนิสา วรรณภักดี และบุญเหลือ บุษปามาลา

คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยพิษณุพนธ์ ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพการให้บริการของสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ รองลงมาคือด้านการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับคุณภาพการให้บริการของสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีตามความคิดเห็นของประชาชนที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพรวมพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีเพศ อายุ และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดี ไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการของสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดี ได้แก่ ควรจัดอบรมให้กับเจ้าหน้าที่หรือพนักงานเป็นประจำในเรื่องของการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ

21. การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนขมิ้น จังหวัดหนองบัวลำภู (The Application of the Concept of Sufficiency Economy Philosophy to the Lives of People in the Area of Non Khamin Subdistrict Administrative Organization Nong Bua Lamphu Province) โดย บุชราภรณ์ บุตรดี สุวรรณ และชาญยุทธ หาญชนะ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยพินิจ บัณฑิต ผลการวิจัย พบว่า การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนขมิ้น จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านความพอประมาณ รองลงมาคือด้านเงื่อนไขคุณธรรม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านเงื่อนไขความรู้ ผลการเปรียบเทียบการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนขมิ้น จังหวัดหนองบัวลำภู ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพ โดยภาพรวม พบว่าหัวหน้าครัวเรือนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนขมิ้น ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพต่างกัน มีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะทาง ในการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนขมิ้น จังหวัดหนองบัวลำภู ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนขมิ้น ควรจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อให้รู้รายรับ รายจ่ายของครอบครัวและเก็บออมรายได้ส่วนหนึ่งไว้ใช้ในยามจำเป็น

22. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหัน อำเภอกษेत्रสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ (People's Participation in Local Development of Ban Han Subdistrict Administrative Organization Kasetsoomboon District Chaiyaphum) โดย ภูวนาส ประถมพานิชย์ และพิชัยรัฐ หมั่นด้วง หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยพินิจ บัณฑิต ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหัน อำเภอกษेत्रสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.28$) รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ($\bar{X} = 4.13$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล ($\bar{X} = 3.58$) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหัน อำเภอกษेत्रสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพรวม พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหัน อำเภอกษेत्रสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ ไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหัน อำเภอกษेत्रสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหัน ควรมีการดำเนินการสำรวจปัญหา ความเดือดร้อน และความต้องการของประชาชน

23. ศึกษาการปรับตัวของชุมชนในการประกอบพิธีทำบุญตามหลักฮีตสิบสองของอำเภอก้งสนามนาง จังหวัดนครราชสีมา (A Study of the Community's Adaptation in Performing a

Merit-Making Ceremony According to the Heat Twelve Principle of Kaeng Sanam Nang District. Nakhon Ratchasima Province) โดย พระครูศรีธรรมประยุต พุณศักดิ์ กมล และกาญจนาพงศ์ สุวรรณ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จากการศึกษา พบว่า การปรับตัวของชุมชนในการประกอบพิธีทำบุญตามหลักฮีตสิบสองของอำเภอแก่งสนามนาง ด้านการปรับตัวของชุมชนในการประกอบพิธีทำบุญ พบว่า ในเรื่องของการทำบุญตามประเพณีหลักปฏิบัติประจำเดือน คนในชุมชนมีความตื่นตัวในการปรับรูปแบบของการทำบุญเป็นอย่างดี เพราะเหตุปัจจัยมาจากการเปลี่ยนแปลงด้านของสมัยนิยม และโรคระบาด ด้วยเหตุนี้การประกอบพิธีทำบุญตามหลักฮีตสิบสองของอำเภอแก่งสนามนาง จึงต้องมีการปรับรูปแบบในการประกอบพิธี การปรับตัวของชุมชนในการประกอบพิธีทำบุญตามหลักฮีตสิบสองของอำเภอแก่งสนามนาง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า สภาพการประกอบพิธีทำบุญตามหลักฮีตสิบสองที่มีมาแต่เดิมก็ยังคงเป็นการประกอบพิธีตามแบบเดิม แต่จะมีเพิ่มเติม คือ รูปแบบของการทำบุญในแต่ละเดือน ที่จะเน้นการประกอบให้ได้ประโยชน์มาก และสะดวก ประหยัด พิธีกรรมถูกต้องตามหลักฮีตสิบสอง ดังนั้นการนำเสนอเกี่ยวกับการปรับตัวของชุมชนในการประกอบพิธีทำบุญตามหลักฮีตสิบสองของอำเภอแก่งสนามนาง จะต้องมีการปรับรูปแบบที่ทันสมัย และสร้างความเข้าใจให้กับเยาวชนเป็นอย่างดีด้วย จึงจะเป็นรูปแบบที่ดีและเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ดีและถูกต้อง ที่สำคัญชุมชนที่อยู่ร่วมกันมีความเห็นในเรื่องการปรับเปลี่ยนพิธีการทำบุญเป็นอย่างดี

24. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลในภาคตะวันออกของประเทศไทย (Administration According to the Principle of Good Governance of Municipality in the Eastern Region of Thailand) โดย สมพร หล่งเจริญ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ข้อค้นพบจากการวิจัย (1) เกี่ยวกับสถานการณ์ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าใจหลักการของธรรมาภิบาลอย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่อง “ความโปร่งใส” และ “การมีส่วนร่วมของประชาชน” (2) เกี่ยวกับมาตรการในการป้องกันการกระทำที่ทุจริต พบว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีนโยบายที่ชัดเจนและระเบียบวิธีปฏิบัติที่กล่าวระบุไว้อย่างแจ่มชัด มีการสร้างระเบียบวิธีปฏิบัติที่ส่งเสริมพฤติกรรมที่ถูกต้องหลักจริยธรรมและให้พนักงานมีความรับผิดชอบต่อการประพฤติปฏิบัติของตน ตลอดจนมีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมในกิจกรรมการบริหารต่างๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (3) เกี่ยวกับรูปแบบของการบริหารที่อิงหลักธรรมาภิบาลที่พึงประสงค์ พบว่า รูปแบบของการบริหารควรจะต้องประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้ คือ 1) การบริหารที่ยึดคนเป็นศูนย์กลาง 2) การบริหารจัดการความรู้ของชุมชน 3) การใช้ผู้นำที่มีความเก่งกล้าสามารถจริงๆ บริหาร และ 4) การตั้งมาตรฐานในการปฏิบัติงานไว้ในระดับสูง

25. ทวารวดี : เส้นทางเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสังคมไทย (Dvaravati : The Routes of Buddhism Propagation in Thai Society) โดย เพ็ญพรรณ เพ็ญพลอย และภัทรกุล ศิลปรัตน์ วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุพรรณภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการศึกษา พบว่า เส้นทางเผยแผ่พระพุทธศาสนาในอารยธรรมทวารวดีในสังคมไทย เกิดจากการเชื่อมโยงอารยธรรมที่ได้รับอิทธิพลจากประเทศอินเดีย ช่วงพุทธศตวรรษที่ 6 - 18 เป็นการเคลื่อนตัวมาพร้อมกับการติดต่อค้าขายของชาวอินเดียที่

เข้ามาพร้อมกับศิลปกรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ วัฒนธรรม และศาสนา สำหรับการนำเสนอผลการศึกษาเส้นทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในอารยธรรมทวารวดีสังคมไทย ได้สร้างโมเดลแผนที่แสดงเส้นทางการเผยแผ่ของอินเดียและในยุคก่อนทวารวดีตอนต้น ยุคทวารวดีตอนต้น ยุคทวารวดีตอนกลาง และยุคทวารวดีตอนปลาย

26. การพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครู เพื่อการบริหารงาน โรงเรียนนครนนท์วิทยา 5 ทานสัมฤทธิ์ จังหวัดนนทบุรี (The Development of Information Technology Skills of Teacher for Administration Nakornnon Wittaya 5 School Transumrit Nonthaburi Province) โดย โสภี วิวัฒน์ชาญกิจ วิทยาลัยทองสุข ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครูเพื่อการบริหารงาน โรงเรียนนครนนท์วิทยา 5 ทานสัมฤทธิ์ จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามรายด้านโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยพบว่าส่วนใหญ่คือ ด้านคอมพิวเตอร์อันดับที่สอง คือด้านระบบสื่อสารและลำดับสุดท้ายคือด้านเทคโนโลยีเครือข่ายตามลำดับและเพื่อเปรียบเทียบระดับความต้องการในการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายด้าน พบว่า ครู มีทักษะในด้านคอมพิวเตอร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพียงด้านเดียว

27. บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านทักษะดิจิทัลให้กลายเป็นพลเมืองดิจิทัล (The Role of Mueang Mai Subdistrict Administrative Organization in Amphawa District, Samut Songkhram towards the building of Knowledge and understanding in digital skill to become digital citizen) โดย พิจักษณ์ ภูตระกูล สรุปว่า การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านทักษะดิจิทัลให้กลายเป็นพลเมืองดิจิทัล โดยการวิจัยนี้เป็นรูปแบบของการวิจัยและพัฒนา ผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามจะมีบทบาทในการสร้างความรู้ความเข้าใจทักษะดิจิทัลต่อประชาชนในเขตพื้นที่ในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ และรูปแบบการเรียนรู้ด้านทักษะดิจิทัลดำเนินการผ่าน 2 โครงการหลักได้แก่ โครงการธรรมะธรรมชา และเวทีประชาคมที่ชุมชนจะมาแลกเปลี่ยนกับองค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ รวมถึงการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้จะมีการสอดแทรกประเด็นทางสังคมทำให้ประชาชนในพื้นที่ผ่านการเรียนรู้ทักษะด้านดิจิทัลในรูปแบบทางอ้อมและไม่เป็นทางการมากกว่า

28. การสำรวจและเปรียบเทียบผลการประเมินด้านคุณธรรมและความโปร่งใสจากการตอบคำถามตามประสบการณ์หรือตามความคิดเห็นของผู้เรียนในชั้นเรียน (A Survey and Comparison Results of Integrity and Transparency Evaluation from Answers of the Questions on Experiences and Opinions of the Learners in Classroom) โดย ยุทธนา หมั่นดี จุฑารัตน์ หมอเต๊ะ คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเนชั่น และสุรสิทธิ์ สุวรรณสินธุ์ คณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา สรุปว่า การทุจริตและประพฤติมิชอบเป็นการแสวงหาผลประโยชน์ที่มิควรได้ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีหน้าที่ประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส ในการ

ดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ทุกหน่วยงานและทุกปีงบประมาณ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา คณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ได้สอนเรื่องคุณธรรมและความโปร่งใส ให้กับนิสิตชั้นปีที่ 3 ทั้งสาขาวิชาเทคนิคการแพทย์และกายภาพบำบัด รวมทั้งได้ทำการสำรวจและเปรียบเทียบผลการประเมินด้านคุณธรรมและความโปร่งใสจากการตอบคำถามตามประสบการณ์หรือตามความคิดเห็นของผู้เรียนในชั้นเรียน โดยเปรียบเทียบกัน 2 คู่ ได้แก่ ระหว่างนิสิตชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2564 สาขาวิชาเทคนิคการแพทย์ กับ สาขาวิชากายภาพบำบัด และระหว่างนิสิตกายภาพบำบัดชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2564 กับ 2565 ใน 3 ประเด็น คือ พฤติกรรมด้านคุณธรรมความโปร่งใสของผู้เรียน การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของคณะสหเวชศาสตร์โดยผู้เรียน และการประเมินพฤติกรรมทางจริยธรรมโดยผู้เรียนจาก 14 สถานการณ์จำลองเทียบกับผลการประเมินโดยผู้สอน ทั้งหมดนี้เป็นการประเมินแบบออนไลน์ที่ไม่มีการระบุตัวตน พบว่าทั้ง 2 คู่ที่เปรียบเทียบใน 3 ประเด็นดังกล่าว ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p>0.05$) แสดงว่าผู้เรียนทั้งสามกลุ่มมีพฤติกรรมใกล้เคียงกัน เนื่องจากอยู่ในวัยเดียวกัน มีประสบการณ์ชีวิตไม่ต่างกัน แต่พบว่า การทำผิดกฎจราจร การเกี่ยวข้องกับทางจริยธรรม การทุจริตในกิจกรรมการเรียนหรือการสอบ เป็นพฤติกรรมที่น่าสนใจและไม่พึงประสงค์ ที่สมควรจัดให้มีการรณรงค์ป้องกันและกำจัดพฤติกรรมเหล่านี้ ให้หมดไปจากสังคมไทยโดยเร็ว ส่วนการดำเนินงานของคณะสหเวชศาสตร์นั้น ผู้เรียนให้คะแนนในระดับที่สูง ซึ่งให้เห็นว่าการดำเนินงานของคณะฯ มีคุณธรรมและความโปร่งใสดี นอกจากนี้ยังพบว่าเยาวชนแยกแยะพฤติกรรมทางจริยธรรมและไม่ทุจริตออกจากกันได้ การให้ความรู้ด้านการทุจริตจึงอาจไม่จำเป็น การรณรงค์ให้เยาวชนตระหนักและไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการทุจริต จึงน่าจะมีความสำคัญและจำเป็นมากกว่า

29. บทความปริทัศน์ เรื่อง “นิตยสารธรรมจักขุ (พ.ศ. 2437-2454) : ความเป็นมาและสารัตถะ” (Dhammacakṣu magazine (1894-1911): Its background and contents) โดย อัญชลิตา สุวรรณะชญ นักวิชาการอิสระ สรุปว่า บทความนี้เป็นการปริทัศน์บทความวิจัย เรื่อง “นิตยสารธรรมจักขุ (พ.ศ. 2437-2454) : ความเป็นมาและสารัตถะ” ที่ตีพิมพ์ครั้งที่ 1 ในวารสารธรรมธารา ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 (2023) : (ฉบับรวมที่ 17) กรกฎาคม-ธันวาคม จำนวน 43 หน้า (หน้า 76-119) พิมพ์ที่ ศูนย์พุทธศาสนศึกษา DCI พระนครศรีอยุธยา โดยผู้แต่ง คือ พระมหาสารวุธ โพธิ์ศรีขาม และ ณัฏฐพล ศิริสวัสดิ์ ได้เรียบเรียงจากส่วนหนึ่งของงานวิจัยเพื่อจัดทำวิทยานิพนธ์ หลักสูตรอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาภาษาบาลี-สันสกฤต และพุทธศาสนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์การศึกษา เพื่อศึกษาความเป็นมาของนิตยสารธรรมจักขุ พ.ศ. 2437-2454 เพื่อวิเคราะห์สารัตถะและกลวิธีนำเสนอพุทธธรรมที่ปรากฏในนิตยสารธรรมจักขุ พ.ศ. 2437-2454 และเพื่อศึกษาบทบาทสำคัญของพุทธธรรมในนิตยสารธรรมจักขุที่มีต่อพุทธศาสนาไทย ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร นำเสนอโดยการพรรณนาวิเคราะห์ บทความวิจัยที่นำมาวิจารณ์นี้ มีจุดเด่น คือ การนำเสนอผลการศึกษาศาสนาความเป็นมาและสารัตถะของนิตยสารธรรมจักขุ พ.ศ. 2437-2454 ที่ได้ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารปฐมภูมิ โดยบรรยายด้วยภาษาที่เรียบง่ายอย่างละเอียดและชัดเจน มีข้อค้นพบว่า นิตยสารธรรมจักขุเป็นนิตยสารทางพุทธศาสนาเล่มแรกในประเทศไทย และมีคุณค่าเป็นวรรณกรรมร้อยแก้วทางพุทธศาสนาเถรวาทในสมัยรัตนโกสินทร์ ส่วนจุดด้อย คือ ข้อจำกัดของการรายงานผลการวิจัยที่ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ เนื่องจากยังอยู่ระหว่างการดำเนินการวิจัย โดยเฉพาะในประเด็นที่มีความสำคัญ คือ เนื้อหาพุทธธรรมของนิตยสาร

ธรรมจักร ในสมัยสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงเป็นบรรณาธิการ พ.ศ. 2437-2454 ที่มีบทบาทต่อพุทธศาสนาไทย คำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นเรื่องของการรู้และการเห็นเสมอ มิใช่เรื่องของการเชื่อ ดังปรากฏในคัมภีร์พุทธศาสนาที่กล่าวถึงบุคคลที่ได้กระทำสังฆกรรมให้แจ้งแล้วว่า “ธรรมจักร (ดวงตาเห็นธรรมที่ปราศจากธุลีและมลทิน) ได้เกิดขึ้นแล้ว” ซึ่งสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงทำให้เป็นที่ประจักษ์ ตลอดระยะเวลา 17 ปี ของการตีพิมพ์นิตยสารธรรมจักร (พ.ศ. 2437-2454) นับเป็นคุณูปการแก่พุทธศาสนิกชนชาวไทยอย่างหาที่สุดมิได้

30. บทวิจารณ์หนังสือเรื่อง กระแสธารปรัชญาจีน: ข้อโต้แย้งเรื่องธรรมชาติ อำนาจ และจารีต (Book Review “The Chinese Philosophical Current: Controversies on Nature, Power, and Tradition”) โดย พระวิเชียร เถียนอี (กาญจนา ไตรภพ) นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สรุปว่า หนังสือเรื่อง “กระแสธารปรัชญาจีน: ข้อโต้แย้งเรื่องธรรมชาติ อำนาจ และจารีต” เขียนโดย สุวรรณ สภาอนันท์ เป็นหนังสือทางวิชาการที่เกี่ยวกับปรัชญาจีน และจีนศึกษา จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์สยามปริทัศน์ พิมพ์เผยแพร่ครั้งแรกเดือนกันยายน พ.ศ. 2538 สำหรับเล่มที่ผู้วิจารณ์ใช้ในการวิจารณ์นี้เป็นการพิมพ์ครั้งที่ 4 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2556 มีจำนวน 320 หน้า เพื่อเสนอมุมมองของปรัชญาจีน และวัฒนธรรมจีน คติความเชื่อของชาวจีน และประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เนื้อหาการเขียนของหนังสือเรื่อง “กระแสธารปรัชญาจีน: ข้อโต้แย้งเรื่องธรรมชาติ อำนาจ และจารีต” นี้ได้มีการแบ่งสัดส่วนเนื้อหาหลักของงานออกเป็น 4 บท ได้แก่ บทที่ 1 ขงจื้อ: ปริณิพจน์ปรัชญาจีน, บทที่ 2 เหลาจื้อ: วิถีแห่งธรรมชาติ, บทที่ 3 จวงจื้อ: ทำลายขนบจารีต, บทที่ 4 หานเฟยจื้อ: อำนาจนิตินิยม, บรรณานุกรม และประวัติผู้เขียน ซึ่งเป็นการแบ่งตามรูปแบบของหนังสือทางวิชาการทั่วไป ผู้วิจารณ์ ได้แสดงความคิดเห็นต่อประเด็นเนื้อหาในหนังสือเล่มนี้มี 2 ประการ คือ 1) การหลีกเลี่ยง ผู้วิจารณ์เห็นด้วยกับผู้เขียนที่อธิบายต่างจากทัศนะของศาสตราจารย์ เฮอเบิร์ต ฟิงกาเรต เพราะวัฒนธรรมของตะวันออกโดยเฉพาะของจีนนั้นย่อมมีความแตกต่างกับวัฒนธรรมตะวันตกที่ได้นำมาเป็นฐานความคิดในการอธิบายคัมภีร์หลุนอวี่ แต่ไม่เห็นด้วยในประเด็นที่จะผู้เขียนมีท่าทีที่สนับสนุนขงจื้อที่มองมรรควิธีของตนว่าเป็นหนทางอันถูกต้องเพียงหนทางเดียว และ 2) ขงจื้อกับ ปรัชญาจีน ประเด็นนี้ผู้วิจารณ์เห็นด้วยกับผู้เขียนที่มองขงจื้อมีแนวคิดที่แตกต่างและโดดเด่นจากนักปราชญ์ร่วมสมัย จนได้รับการยกย่องจากนักวิชาการยุคปัจจุบัน แม้จะถูกมองว่าเป็นแนวคิดสุดโต่ง และถูกต่อต้านจากนักคิดร่วมสมัยก็ตาม อย่างไรก็ตาม หนังสือเรื่อง “กระแสธารปรัชญาจีน: ข้อโต้แย้งเรื่องธรรมชาติ อำนาจ และจารีต” เล่มนี้ มีความเหมาะสมสำหรับนิสิตนักศึกษาด้านปรัชญาที่ควรอ่านหลังจากมีพื้นฐานความรู้ทางด้านปรัชญาจีนเบื้องต้น ก็จะช่วยต่อยอดแนวคิดเชิงปรัชญาต่อไปทั้งทางด้านปรัชญาจีนสำนักต่างๆ ทั้งนี้เพื่อต่อยอดความสนใจใคร่รู้ที่สามารถนำไปสู่การวิเคราะห์วิจารณ์ในเชิงลึกได้ต่อไป

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทบรรณาธิการ	จ
สารบัญ	ท
การบูรณาการพุทธปรัชญาในอรรถกถาธรรมบทเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของเยาวชนในสังคมยุคดิจิทัล (An Integrating the Buddhist Philosophy in Dhammapada Commentary for Improving the Life Quality of Youth in the Digital Society) พระมหาศักรยัศธรณ์ คุณปญโญ (คงผล) สวัสดิ์ อโณทัย และ สมบูรณ์ บุญโท	1
การประยุกต์ใช้กฎแห่งกรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในสังคมไทยหลังนวยุค (The Application of Law of Karma Related to Development of the Life Quality in the Postmodern Thai Society) พระครูสังฆรักษ์ทะนงศักดิ์ จีรวทมนโน (แช่อ้อ) สมบูรณ์ บุญโท และ สวัสดิ์ อโณทัย	14
รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำสงฆ์มองผ่านพุทธปรัชญาในสังคมดิจิทัล (The Model of Sangha Leadership Development Through Buddhist Philosophy in the Digital Society) พระครูสังฆรักษ์ทะนงศักดิ์ จีรวทมนโน (แช่อ้อ) สมบูรณ์ บุญโท และ สวัสดิ์ อโณทัย	25
การกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังชายในเรือนจำจังหวัดหนองคาย (Disciplinary Offenses of Male Inmates in Nong Khai Provincial Prison) จิราณวัฒน์ ศรีนุกุล และ บุญเหลือ บุปผามาลา	37
การกระทำผิดของผู้ต้องขังคดียาเสพติดที่มีอัตราโทษสูงแดนควบคุมพิเศษเรือนจำ จังหวัดหนองคาย (Drug Cases with High Penalty Rates in the Special Controlled Area of Nong Khai Provincial Prison) สุริยะ นาตรีชน และ สุปิ่น สมสาร	49
การเตรียมความพร้อมก่อนได้รับการปล่อยตัวพ้นโทษผู้ต้องขังเรือนจำหนองคาย (Preparation Before Being Released from Prison Inmates at Nong Khai Prison) เกียรติชัย ชัยจันทร์ และ โกศล สอดส่อง	61
อุดมการณ์และกระบวนการการเสริมสร้างสังคมสุจริตชีวิตใหม่ ตามหลักพุทธธรรมของเครือข่ายจิตอาสาจังหวัดชัยภูมิ	71

(Ideology and Process of New Normal Society Following
to Buddha Dhamma of Chaiyaphum Province Volunteer Network)

พระมหาวิฑูรย์ สิทธิเมธี และ พูนศักดิ์ กมล

การรักษาสังคมจะตามแนวคิดปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง 80

(The Being on “Sacca” According to the Moderate Postmodern
Philosophical Concepts)

ชุมพล ชนะนนท์ และ รวิช ตาแก้ว

การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามหลักภาวนา 4 ขององค์การบริหาร 89

ส่วนตำบลวังลึก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี

(The Development of the Quality of Life in Elderly People
based on *Bhāvanā* by Wang Luek Subdistrict

Administrative Organization, Sam Chuk District, Suphan Buri Province)

วลัยกรณ์ จันทรทอง พระครูโสภณวิธานวัตร และ นพดล ดีไทยสงค์

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามหลักการบริหารนิยธรรม 101

ของเทศบาลตำบลสระกระโจม อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี

(People’s Participation in Community Development According
to *Aparihāniyadhamma* of Sakrachom Subdistrict Municipality,
Don Chedi District, Suphanburi Province)

ปัญญา โสภาสุพันธ์ วิชชุกร นาคชน และ นพดล ดีไทยสงค์

ภาวะผู้นำทางการปกครองของเจ้าอาวาสตามความคิดเห็นของประชาชน 112

ในตำบลธาตุทอง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ

(Administrative Leadership of Abbots According to

the Public Opinions in Thatthong Subdistrict, Phukhiao District

Chaiyaphum Province)

พระวิชัย วิชโย (พลโยธา) สุเนตร ธนศิลปพิชิต และ พระมหานรินทร์ สุรบุญโย (เอมพันธ์)

การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการปกครองท้องถิ่นของผู้นำชุมชน ในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ 124

(The Buddha Dharma Tegration for the Local Governance

of Community Leaders in Phu Khiao District, Chaiyaphum Province)

พระอธิการธีรพล รวิธโน (ภูเขใหญ่) สุเนตร ธนศิลปพิชิต

และ พระมหานรินทร์ สุรบุญโย (เอมพันธ์)

วิเคราะห์แบบในการใช้เหตุผลจากคัมภีร์อรรถกถาธรรมบทเรื่องมัญญกุลทลี 135

(A Analyze the Reasoning form in the Commentary on Madhakunthali)

พระครูพิบูลย์พัฒนประสุต และ ทวีศักดิ์ ทองทิพย์

การมีส่วนร่วมของนักการเมืองท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในอำเภอเมืองชัยภูมิ (Participation of Local Politicians in Solving the Coronavirus Disease 2019 (Covid-19) Situation in Mueang Chaiyaphum District)	145
สุจิตรา สงวนศิลป์ พระมหานรินทร์ สุรพลโณ (เอมพันธ์) และ สุเนตร ธนศิลป์พิชิต ภาวะผู้นำของเยาวชนยุคดิจิทัล: การเสริมศักยภาพนักศึกษา ด้านการพัฒนาทักษะทางวิชาการของเครือข่ายมหาวิทยาลัยภูมิภาคตะวันตก (Youth Leadership Digital Age: Empowering Students to Develop Academic Skills of the Western Regional University Network)	156
นิภาวรรณ เจริญลักษณ์ การกล่อมเกลากาทางการเมืองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอเมืองชัยภูมิ (Political Convergent of Secondary School Students in Mueang Chaiyaphum District)	171
พระครูปลัดชวนากร เขมพลโณ (จันทาพูน) ไพฑูรย์ มาเมือง และ พระมหานรินทร์ สุรพลโณ (เอมพันธ์) การประยุกต์หลักสปปุริสธรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพการบริหารงาน ของนักปกครองท้องถิ่นในอำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี (An Application of Sappurisa-Dhamma for the Development of Administrative Competence of Local Governors in Bangplama District, Suphanburi Province)	180
ณัฐฐาญาดา โชติพิพัฒน์อังกูร วิชชุกร นาคธน และ นพดล ดีไทยสงค์ ปริสสุทธิศีลหลักปฏิบัติเพื่อความหมดจดแห่งศีลของภิกษุในพระพุทธศาสนา (Parisudhi Precepts for Purity of the Precepts of Monks in Buddhism)	191
พระครูนิมิตรัตนตนาภรณ์ และ ทวีศักดิ์ ทองทิพย์ การบริหารการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมทางการศึกษา “ภาพยนตร์ประวัติศาสตร์” เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเมืองพัทยา 11 (มัธยมสาธิตพัทยา) (Administration of Learning Management Through Educational Innovation “Historical Film” to Promote Morality, Patriotism, Religion, and Monarchy for Secondary School Students 6 Muang Pattaya 11 School (Pattaya Demonstration Secondary School))	201
ณัฐพัชร์ วรพงศ์พัชร์ จุฑารัตน์ นิรันดร์ พรเพชร ธานี และ เฌอพิชชญา วสันต์วีวัฒน์	

คุณภาพการให้บริการของสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือ ทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัดหนองบัวลำภู (Service Quality of the Office of the Attorney General for Rights Protection and Legal Assistance and Legal Execution in Nong Bua Lam Phu Province)	216
สุนิสา วรรณภักดี และ บุญเหลือ บุปผามาลา การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของ ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนขมิ้น จังหวัดหนองบัวลำภู (The Application of the Concept of Sufficiency Economy Philosophy to the Lives of People in the Area of Non Khamin Subdistrict Administrative Organization Nong Bua Lamphu Province)	228
บุษราภรณ์ บุตรดีสุวรรณ และ ชาญยุทธ หาญชนะ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหาร ส่วนตำบลบ้านหัน อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ (People's Participation in Local Development of Ban Han Subdistrict Administrative Organization Kasetsoomboon District Chaiyaphum)	242
ภูวนาฐ ประถมพานิชย์ และ พิชัยรัฐ หมั่นด้วง ศึกษาการปรับตัวของชุมชนในการประกอบพิธีทำบุญตามหลักฮีตสิบสอง ของอำเภอแก้งสนามนาง จังหวัดนครราชสีมา (A Study of the Community's Adaptation in Performing a Merit-Making Ceremony According to the Heat Twelve Principle of Kaeng Sanam Nang District. Nakhon Ratchasima Province)	253
พระครูศรีธรรมประยุต พุณศักดิ์ กมล และ กาญจนพงศ์ สุวรรณ การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลในภาคตะวันออกของประเทศไทย (Administration According to the Principle of Good Governance of Municipality in the Eastern Region of Thailand)	262
สมพร หลงเจริญ ทวารวดี : เส้นทางเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสังคมไทย (Dvaravati: The Routes of Buddhism Propagation in Thai Society)	278
เพ็ญพรรณ เพ็ญฟูลอย และภัทรกุล ศิลปรัตน์	

การพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครู เพื่อการบริหารงาน โรงเรียนนครนนท์วิทยา 5 ทานสัมฤทธิ์ จังหวัดนนทบุรี (The Development of Information Technology Skills of Teacher for Administration Nakornnon Wittaya 5 School Transumrit Nonthaburi Province) โสภี วิวัฒน์ชาญกิจ	288
บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านทักษะดิจิทัล ให้กลายเป็นพลเมืองดิจิทัล (The Role of Mueang Mai Subdistrict Administrative Organization in Amphawa District, Samut Songkhram towards the building of Knowledge and understanding in digital skill to become digital citizen) พิทักษ์ ภูตระกูล	299
การสำรวจและเปรียบเทียบผลการประเมินด้านคุณธรรมและความโปร่งใส จากการตอบคำถามตามประสบการณ์หรือตามความคิดเห็นของผู้เรียนในชั้นเรียน (A Survey and Comparison Results of Integrity and Transparency Evaluation from Answers of the Questions on Experiences and Opinions of the Learners in Classroom) ยุทธนา หมั่นดี จุฑารัตน์ หมอเต๊ะ และ สุรสิทธิ์ สุวรรณสินธุ์	310
บทความปริทัศน์ เรื่อง “นิตยสารธรรมจักขุ (พ.ศ. 2437-2454) : ความเป็นมาและสารัตถะ” (Dhammacakṣu magazine (1894-1911): Its background and contents) อัญชลิตา สุวรรณะชญ	320
บทวิจารณ์หนังสือเรื่อง กระแสธารปรัชญาจีน: ข้อโต้แย้งเรื่องธรรมชาติ อำนาจ และจารีต (Book Review “The Chinese Philosophical Current: Controversies on Nature, Power, and Tradition”) พระวิเชียร เถียนอี (กาญจนไตรภพ)	330
จริยธรรมการตีพิมพ์บทความในวารสารพุทธมัตถ์ ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม	339
การเตรียมต้นฉบับเพื่อการเสนอจัดพิมพ์ในวารสารพุทธมัตถ์ ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม	341